

„LA IZVOARELE IMAGINAȚIEI CREATOARE”

Studii și evocări în onoarea profesorului Mircea Borcilă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Editori:
Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop**

Argonaut & Eikon

Seria: PHILOLOGIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LA izvoarele imaginației creatoare : studii și evocări în onoarea profesorului Mircea Borcilă / editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop. – Cluj-Napoca : Argonaut, – București : Eikon , 2022. –

Bibliogr.

ISBN 978-606-085-113-4

ISBN 978-606-49-0753-0

I. Faur, Elena

II. Feurdean, Diana

III. Pop, Iulia

IV. Borcilă, Mircea (despre)

082.2(Borcilă,M.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOI: 10.26424/978-606-085-113-4

© Autorii își asumă răspunderea pentru ideile exprimate în materialele publicate./ The authors assume all the responsibility for the ideas expressed in the published materials.

Editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop

Tehnoredactare și copertă: Ioachim Gherman

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	17
Mircea Borcilă – Un promotor ilustru al științelor culturii.....	21
Mircea Borcilă – Activitate științifică și editorială	41
REVERBERAȚII	63
Iulian Boldea Sub zodia integralismului.....	65
Sanda Cordoș Schiță de portret în mișcare	72
Alin-Mihai Gherman Trei cuvinte rare	75
Ion Istrate Cum l-am cunoscut pe Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Corespondența dintre Mircea Borcilă și Eugeniu Coșeriu	83
TEORIA ȘI FILOSOFIA LIMBAJULUI.....	121
Mircea Flonta Abordarea naturalistă și abordarea istoric-culturală a cercetării limbajului în viziunea lui Eugeniu Coșeriu	123
Jesús Martínez del Castillo La filosofía hecha lingüística	145

CUPRINS

Dumitru-Cornel Vîlcu Sensul celor patru – o conversație imaginară despre poezie (și înțelegerea omului in-actual)	169
Floarea Vîrban Lingvistica [integrală] – știință eidetică?	206
HERMENEUTICĂ ȘI SEMIOTICĂ	227
Lucia Cifor Statutul și identitatea hermeneuticii literare	229
Aurel Codoban Trei întâlniri teoretice cu poeticianul Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Semiotica cognitivă și lingvistica cognitivă	277
LINGVISTICĂ, PRAGMATICĂ ȘI POETICĂ	315
Maria Aldea Termeni de gramatică. O abordare lexicografică	317
Iulia Bobăilă La metáfora científica y la anulación de la incongruencia. Implicaciones traductológicas	333
Oana Boc Poezia lui Gherasim Luca – armonia unei lumi dizarmonice. O abordare funcțional-tipologică	344
Eugenia Bojoga Dezbaterea limbă română sau „moldovenească” în spațiul online rusesc	364

CUPRINS

Pompiliu Crăciunescu O tainică relianță: poetician – poet	396
Daniela Filip La nature sémantique de l'ironie textuelle. Une approche de la perspective de l'intégralisme linguistique	407
Rodica Frențiu Tipologia textuală și discursul hagiografic	423
George Dan Istrate Metafora în terminologia artelor vizuale în română și italiană.....	441
Mariana Istrate Substitute stereotipice ale coronimelor în limbajul publicitar al turismului	454
Victoria Jumbei Configurații semantice cognitive în <i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă	469
Mihai Lisei Cuvântul scris și fotografia în reportajul de ziar. Modalități de analiză	480
Rodica Marian Subiectul absolut al artei și alteritatea creatoare	498
Ion Mării Note lexicografice	513
Nicoleta Neșu Câteva observații legate de rolul profesorului-vorbitor de limbă maternă în traducerea pedagogică utilizată în predarea limbilor străine.....	533
Cristian Pașcalău Modul orfic în poezia lui Teofil Răchițeanu. O abordare în lumina poeziei antropologice.....	543

CUPRINS

Iulia Pop Prolog de Nichifor Crainic. O lectură în cheie „semantic-logică” (Revelații la cursul de poetică)	569
Liana Pop Parcours métaphoriques: de l’écrit à l’oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică O privire, din perspectiva lingvisticii coșeriene, asupra vocabularului religios reflectat în dicționarele generale de limbă	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua’s Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă Desemnarea metaforică a <i>vieții</i> în limba română	641
Cristina Varga Metaforele conceptuale ale socializării online în limba română	669
Dina Vîlcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689
INTERFERENȚE CULTURALE	709
Doru Radosav Cărțile sfinte și retorica sentimentului religios	711
Ion Taloș Despre întâlnirile dintre culturi și efectele lor	720

CUPRINS

Rudolf Windisch
**Mircea Borcilă macht Eugenio Coseriu
in Cluj-Napoca bekannt 725**

FOTOGRAFII..... 745

LISTA CONTRIBUTORILOR 759

TABULA GRATULATORIA..... 787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	17
Mircea Borcilă – An Illustrious Promoter of Cultural Sciences	21
Mircea Borcilă – Scientific and Editorial Activity	41
REVERBERATIONS	63
Iulian Boldea Under the Sign of Integralism	65
Sanda Cordoș A Portrait Sketch in Motion	72
Alin-Mihai Gherman Three Rare Words	75
Ion Istrate How I Met Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Correspondence Between Mircea Borcilă and Eugenio Coseriu	83
THEORY AND PHILOSOPHY OF LANGUAGE	121
Mircea Flonta The Naturalistic Approach and the Historical-Cultural Approach to Language Research According to Eugenio Coseriu	123
Jesús Martínez del Castillo Philosophy Made Linguistics	145

TABLE OF CONTENTS

Dumitru-Cornel Vâlcu <i>The Sense of Four – An Imaginary Conversation on Poetry (and the Understanding of the In-actual Man)</i>	169
Floarea Vîrban [Integral] Linguistics – an Eidetic Science?	206
HERMENEUTICS AND SEMIOTICS	227
Lucia Cifor The Status and Identity of Literary Hermeneutics	229
Aurel Codoban Three Theoretical Encounters With the Poetician Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Cognitive Linguistics and Cognitive Semiotics	277
LINGUISTICS, PRAGMATICS, AND POETICS	315
Maria Aldea Grammar Terms. A Lexicographical Approach	317
Iulia Bobăilă The Scientific Metaphor and the Cancellation of Incongruency. Translation Implications	333
Oana Boc The Poetry of Gherasim Luca – The Harmony of a Disharmonious World. A Functional-Typological Approach	344

TABLE OF CONTENTS

Eugenia Bojoga The Romanian vs. "Moldovan" Language Debate in the Russian Online Space	364
Pompiliu Crăciunescu A Mysterious Reliance: Poetician–Poet	396
Daniela Filip On the Semantic Nature of Textual Irony. An Approach in the Light of Linguistic Integralism	407
Rodica Frentiu Textual Typology and the Hagiographic Discourse	423
George Dan Istrate Metaphor in the Terminology of the Visual Arts in Romanian and Italian	441
Mariana Istrate Stereotyped Substitutes of Coronyms in the Language of Tourist Advertising	454
Victoria Jumbei Semantic-Cognitive Configurations in <i>Povestea lui Harap-Alb</i> by Ion Creangă	469
Mihai Lisei The Written Word and the Photo in the Newspaper Report. Possibilities of Analysis	480
Rodica Marian The Absolute Subject of Art and the Creative Alterity	498
Ion Mării Lexicographical Notes	513
Nicoleta Neșu Some Observations Regarding the Role of the Native Speaker Teacher in Pedagogical Translation Used in Foreign Language Teaching	533

TABLE OF CONTENTS

Cristian Pașcalău The Orfic Mode in the Poetry of Teofil Răchiteanu. An Approach in the Light of Anthropological Poetics	543
Iulia Pop “Prolog” by Nichifor Crainic. A Key Reading in Logical Semantics (Revelations in the Poetics Course)	569
Liana Pop Metaphorical Pathways: From Writing to Oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică Some Remarks on E. Coseriu's Structural Semantics and its Relevance for Lexicographic Definitions	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc BCU Cluj / Central University Library Cluj The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua's Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă The Metaphorical Designation of <i>Life</i> in the Romanian Language	641
Cristina Varga Conceptual Metaphors of Online Socialization in Romanian	669
Dina Vilcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689

TABLE OF CONTENTS

CULTURAL INTERFERENCES	709
Doru Radosav	
The Holy Books and the Rhetoric of Religious Feeling	711
Ion Talos	
On the Encounters Between Cultures and Their Effects	720
Rudolf Windisch	
Mircea Borcilă Makes Known	
Eugenio Coseriu in Cluj-Napoca	725
PHOTOS	745
THE LIST OF CONTRIBUTORS	759
TABULA GRATULATORIA	787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION MĂRII¹

NOTE LEXICOGRAFICE

Precizare: Dedicată cu o imensă bucurie eminentului lingvist și profesor universitar omagiat*, prezentele note lexicografice fac parte dintr-un serial de astfel de texte lingvistice. Direct, aceste note, în secțiunea a II-a, cea consacrată *observațiilor*, se referă, critic (**și nu criticist**), la MDA; indirect, însă, ele vizează, desigur, și reredactarea, pe sau în baza fișierului marelui nostru dicționar academic, ca DLR (serie nouă), a DA sau, riguros și (foarte) adevărat, a DA ms, lucrare lexicografică academică integral redactată și revizuită (din păcate chiar și ideologic) prin efortul lexicografilor clujeni (în perioada 1942–1952) și a celor bucureșteni (în perioada 1949–1952). Această versiune, finalizată (în anul 1952, a DLR academic nu a fost, din motive extralingvistice (= politico-ideologice), publicată, fapt pentru care acest dicționar, aflat în manuscris la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, este cunoscut (și citat), de către specialiști, prin sigla DA ms sau, mai rar, de către redactorii DLR (serie nouă), prin sigla DA-bază, pentru că, în anul 1959, când DLR pușcariu se reia, DA ms este folosit ca bază în redactarea (începând cu litera **M**) a DLR, serie nouă, de către lexicografii bucureșteni, clujeni și ieșeni ai celor trei institute de specialitate ale Academiei Române (=, pe atunci, Academia Republicii Populare Române). Să mai precizăm (și aici) că, pentru partea din DLR (serie veche) = DA, parte elaborată și publicată sub conducerea reală a lui Sextil Pușcariu, DA ms a constituit și adevărata bază a rescrierii, din păcate, **necritice** și restrictiv actualizate (= doar neologic) a respectivelor articole lexicografice în insolitul mic dicționar academic (MDA).

---

¹ Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca.

* La ceas aniversar, îi urez, și pe această cale, colegului și prietenului Mircea Borcilă multă sănătate și la încă foarte mulți, luminoși, fericiți și rodnici ani! Așteptăm *Umbra lui Dumnezeu*, marea sa carte la care trudește de o viață și din care a comunicat și a publicat, până acum, mai multe fragmente.

Neavând, pentru moment, posibilitatea unei consultări (directe sau indirecte) a DA ms, regretăm profund faptul că, pentru articolele din MDA reproduse în prima parte (= I) a notelor noastre lexicografice, nu am putut să reproducem, integral, și articolele corespunzătoare din DA ms, cele care, aceste articole și nu cele din DA, au fost, cu adevărat, rescrise de redacția MDA. Reproducerea, după articolele din DA, și a acestor articole din DA ms ar fi fost, cu siguranță, foarte instructivă și foarte lămuritoare din multe puncte de vedere.

1. BOÁSCĂ = VOÁSCĂ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1913/587, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BOÁSCĂ** s. f. *Marc.* – (Rare) Tescovină, drojdii (Olt) DDRF. Rămășiță de cazan (Rudina, în Mehedinți) H. IX, 88. Cfr. *h u ș c i.* – Pare a deriva din sârb. **vosak**, **-ska** «ceară», cfr. *b o ș t i n ă*”.

2.1. În MDA 2001/285, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**boască**¹ *sf* [At: H IX, 88/ Pl: (nob) ~*aște*/ E: ns cf srb *vosak*, *-ska*] (Rare) 1 Tescovină. 2 Drojdie. 3 Resturi (ciorchini, pielețe, sâmburi) la obținerea mustului în teascuri”.

2.2. În MDA 2003, IV/1294, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**voască** *sf* [At: DDRF/ V: (îrg) **vos~** (Pl: *voște*), (reg) **bo~** (Pl: *boaste*), **bosc** s, **bos~**, **~sche**, **vosc** s, **voșcă**, **voște** *sp*/ Pl: ~*aște*/ E: slv **воцкѣ**, srb **voska** cf *voaspă*] 1 (Reg: mai ales în *voscă*) Voștină (1). 2 (Ban; Olt; în *boască*) Tescovină. 3 (Ban; Olt; și în *boască*) Ceea ce rămâne din prunele fermentate după ce s-a făcut țuica. 4 (Ban; Trs; și în *boască*) Drojdie de vin. 5 (Trs) Pleavă (de la boabele de cereale). 6 (Reg) Tărăță”.

2.3. Tot în MDA 2003/IV, sunt lucrate și următoarele articole lexicografice de trimitere:

2.3.1. „**vosc** s vz **voască**” (p. 1310);

2.3.2. „**voșcă** *sf* vz **voască** (p. 1310);

2.3.3. „**voște** *sf* vz **voască**” (p. 1311).

3.1. În DLR 2005/934, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**VOÁSCĂ** s. f. 1. (Ban., prin Transilv. și prin Olt; mai ales în forma *voscă*) Ceea ce rămâne din fagurele fiert, după ce s-a stors mierea și din care s-a

scos ceara [...]. **2.** (Regional, mai ales în Ban. și Olt.; mai ales în forma *boască*) Tescovină. [...]. **3.** (Regional, mai ales în Ban. și Olt.; mai ales în forma *boască*) Ceea ce rămâne din prunele (sau din alte fructe) fermentate, după ce s-a făcut țuica¹. [...]. **4.** (Prin Ban. și prin Transilv.) Drojdie de vin. [...]. **5.** (Prin Transilv.) Pleavă (**1**) (de la boabele de cereale). [...]. ♦ (Regional) Tărăță (**1**) [...].

– Pl.: *voaște* [...]. – Și: **vóscă** [...], **vosc** [...], **vóșcă** [...], **boască** [...], **bóscă** [...], **bosc** [...]. – Din v. sl. **воскъ**. Cf. sb. *v o s a k* [...].”

3.2. Tot în DLR 2005, sunt lucrate și următoarele articole lexicografice de trimitere:

3.2.1. „**VOSC** subst. v. **voască**” (p. 1142);

3.2.2. „**VÓSCĂ** s. f. v. **voască**” (p. 1142).

II. Observații:

1. Mai întâi, vom preciza că nu știm cum ar fi procedat redacția pușcariană a DA dacă ar fi isprăvit redactarea și publicarea integrală a dicționarului. Nu știm (ceea ce știe, cu siguranță, redacția bucureșteană a DLR, s. n., litera **B**-) nici cum a procedat redacția DA ms, care, într-un timp record, a isprăvit de revizuit și de redactat integral varianta manuscrisă a DA, devenită, știut este, bază în redactarea DLR, s. n.

2. În al doilea rând, vom preciza că, în schimb, știm cum, *f o a r t e b i n e*, a procedat redacția ieșeană a DLR, s. n., litera **V**-, pe de o parte, iar, pe de altă parte, cum, *f o a r t e r ă u*, a procedat redacția bucureșteană a MDA și cum, (tot) *f o a r t e b i n e*, va proceda redacția DELR (v., în acest sens, DELR 2011/425, la *Indice*, articolul: „*boască v. voască*”).

3. Comparând, acum, articolele lexicografice reproduse, mai sus (sub **I.2.1.-2.3.** și **I.3.1.-3.2.**), vom observa că, pentru aceeași etimologie (sau, altfel zis, pentru unul și același etimon), redacția MDA elaborează, *i n c o r e c t*, două articole lexicografice independente, iar redacția DLR redactează, *c o r e c t*, un singur articol lexicografic independent, așa cum va proceda, de altfel, și DELR (v., în acest sens, DELR 2011/425, la *Indice*, articolul: „*boască v. voască*”).

Așadar, pentru redacția MDA avem, în limba română, două unități lexicale: **boască** și **voască**, pe de o parte, iar, pe de altă parte, pentru redacțiile DLR 2005 și DELR avem și vom avea o singură unitate lexicală: **voască**, cu, desigur, variantele lexicale: **boască**, **bosc**, **bóscă**, **vosc**, **vóscă**, **vóșcă** (pentru care, v. și precizările de sub următoarea observație).

4. În al patrulea rând, vom observa că în MDA forma lexicală **boască** are un dublu statut lexicografic: o dată este lucrată ca articol lexicografic independent (v., *supra*, **I.2.1.**), iar a doua oară ca variantă lexicală a formei-titlu **voască** (v., *supra*, **I.2.2.**).

5. În al cincilea (și ultimul) rând, vom îndrepta ceea ce mai trebuie îndreptat:

a. Varianta lexicală **voásche** din MDA 2003, IV/1294, nu este lucrată și ca articol lexicografic de trimitere, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ea, trebuie precizat, nu se regăsește și în DLR 2005/934.

b. Articolul lexicografic de trimitere **VOOSC** din MDA 2003, IV/1310, este greșit plasat alfabetic.

c. Formele **bosc**, **bóscă** și **voásche** nu sunt lucrate, în MDA, și ca articole lexicografice de trimitere.

d. Forma lexicală **vóște** nu este (cum reiese din MDA 2003, IV/1294) o altă variantă lexicală a lui **voáscă**, ci doar forma de plural a variantei lexicale **vóscă**.

2. BOBÁICĂ = BĂBÁICĂ

I. Articole lexicografice:

1.1. În DA 1913/402, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BĂBÁICĂ** s. f. *Rame*. – (În Tutova, pe lângă Dunăre, și în Dobrogea) Vâslă, lopată (cfr. o p ă c i n ă). DAMÉ, T. 126. – Din rus. s. rut. **babaika**, idem”.

1.2. În DA 1913/588, este lucrat următorul articol lexicografic recuperator:

„**BOBÁICĂ = băbaică** (Dăieni, în Constanța) H. II, 262. *Se așează... la bobăici*. DUNĂREANU, SĂM. VI, 371. [Plur. *-baici* H. II, 262 și *-băici*.]”.

2.1. În MDA 2001/223, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**băbaică** sf [At: DAMÉ, T. 126/ P: *băbai-că*/ Pl: *~băici*/ E: ucr **бабайка**] (Reg) Vâslă”.

2.2. În MDA 2001/286, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**bobaică** sf vz **băbaică**”.

3. În DELR 2011/201 este lucrat următorul articol lexicografic:

„**BĂBÁICĂ** s. f. (Dobr., S. Mold.) «vâslă-rame» 1895, var. *bobaică*. Rus, ucr. *babajka*”.

II. Observație:

În primul și ultimul rând, vom observa că rescrierea, în MDA 2001/286, a articolului lexicografic recuperator **bobáică** (v., *supra*, I.1.2.) ca articol lexicografic de trimitere este corectă numai și numai dacă

informația lingvistică furnizată de articolul recuperator este valorificată în rescrierea, ca MDA, a articolului independent **băbăică** din DA 1913/402 (v., *supra*, I.1.1.), adică prin menționarea, în structura sa, a variantei lexicale **bobăică** și a formei de plural „-baici”. Dacă, însă, informația lingvistică recuperatoare cuprinsă în articolul lexicografic recuperator nu este fructificată în reredactarea articolului lexicografic independent **băbăică**, atunci, cum am afirmat cu alte ocazii, rescrierea articolului întregitor numai ca articol lexicografic de trimitere (cum se întâmplă și în acest caz) este la fel de greșită precum frecvența lui rescriere ca un alt articol lexicografic independent, cu etimologia necunoscută.

3. BOȘȚINĂR = VOȘȚINĂR

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1913/626, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BOȘȚINĂR** s. m. Acheteur de marcs. – Cumpărător de boștină. DICT. [Și: **voștinăr** LB., **hoștinăr** MARIAN, Î. 218 [...]]. – Derivat din **boștină**, prin suf. nom. agent. -ar”.

2. În DLR 2005/1148, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**VOȘȚINĂR** s. m. **1.** (Popular, mai ales în Transilv. și Ban.: atestat prima dată în 1488, cf. BOGDAN, ȘT. II, 606 [...]) Persoană care cumpără și vinde voștină (**I 1**) (ori resturi de lumânări) sau care lucrează la prepararea voștinei. [...]. ♦ (Regional) Vânzător de tămâie (**1**) [...]. **2.** (Regional; mai ales în forma *boștinar*) Persoană care cumpără tescovina pentru prepararea rachiului de tescovină (și vinderea acestuia) [...]. – Și: (popular) **boștinăr** [...], (regional) **boștenăr** [...], **buștinăr**, **hoștinăr**, **oștinăr** [...]. – **Voștină** + suf. -ar”.

3.1. În MDA 2001/306, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**boștinar** sm [At: PAMFILE, I. C. 96/ V: **hoș~**, **voș~**/ Pl: ~i/ E: **boștină** + -ar] Cumpărător de boștină”.

3.2. În MDA 2003, IV/1311, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**voștinar** sm [At: (a. 1488) BOGDAN, D. ȘT. II, 606/ V: (pop) **bo~**, (reg) **boșten~**, **hoș~**, **oștinar**/ Pl: ~i/ E: **voștină** + -ar] **1** (Pop) Persoană care cumpără și vinde voștină (**1**) (ori resturi de lumânări). **2** (Pop) Persoană care lucrează la prepararea voștinei (**1**). **3** (Reg) Vânzător de tămâie. **4** [cules greșit **3**, n. n. – I. M.] (Reg; mai ales în *boștinar*) Persoană care

cumpără tescovină pentru prepararea rachiului de tescovină (și vinderea acestuia)”.

II. Observații:

1. În primul rând, trebuie precizat faptul că am plasat, sub **I**, articolul lexicografic din DLR 2005/1148 înaintea celor două articole lexicografice din MDA 2001/306 și MDA 2003, IV/1311, deoarece redacția MDA a redactat articolul lexicografic intitulat **voștinár** (v., *supra*, **I.3.2.**) rescriind, greșit și (motivată, credem) lacunar, articolul **voștinár** din DLR (s. n.), ms.

2. În al doilea rând, comparând cele patru articole lexicografice reproduse sub **I**, vom observa că redacția DA și redacția DLR elaborează, corect, un singur articol lexicografic independent, cu forma-titlu **boștinár** și variantele lexicale **voștinár**, **hoștinár** (care nu figurează și ca articol lexicografic de trimitere) în DA 1913/626 (v., *supra*, **I.1.**), pe de o parte, iar, pe de altă parte, cu forma-titlu **voștinár** și variantele **boștinár**, **boștenár**, **buștinár**, **hoștinár**, **oștinár** în DLR 2005/1148 (v., *supra*, **I.2.**).

Notă. Pentru deosebirea existentă între DA și DLR privind „cuvântul-titlu”, a se vedea următoarea notă lexicografică, observația a 5-a.

3. În al treilea rând, vom observa că, spre deosebire de redacțiile DA și DLR, redacția MDA elaborează două articole lexicografice independente (v., *supra*, **I.3.1.** și **3.2.**), considerând, astfel, greșit, că am avea de-a face nu cu o unitate lexicală, ci cu două unități lexicale: **boștinár**, cu variantele lexicale **hoștinár** și **voștinár**, pe de o parte, iar, pe de altă parte, **voștinár**, cu variantele lexicale **boștinár**, **boștenár**, **hoștenár**, **oștinár**, pe de altă parte.

4. În al patrulea rând, vom observa că redacția MDA rescrie, mecanic și lacunar, articolul lexicografic **boștinár** din DA, pe de o parte, iar, pe de altă parte, articolul lexicografic independent **voștinár** din DLR (s. n.), ms.

Rescrierea mecanică a făcut ca forma lexicală **boștinár** să fie tratată o dată ca formă-titlu, iar altă dată ca variantă lexicală a lui **voștinár**; forma lexicală **hoștinár** este redactată o dată ca variantă lexicală a „cuvântului-titlu” **boștinár**, iar altă dată ca variantă lexicală a lemei **voștinár**. La fel, forma lexicală **voștinár** este considerată o dată ca variantă lexicală a „formei-titlu” **boștinár**, iar altă dată, ca „formă-titlu”.

În privința rescrierii lacunare, observăm, pe de o parte, că varianta lexicală **buștinár** este uitată, pe de o parte, iar, pe de altă parte, variantele lexicale **boștenár** și **oștinár** nu au fost lucrate și ca articole lexicografice de trimitere.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, în vederea realizării unei redactări unitare a formelor lexicale **boștinár** și **boștínă**, rog redacția bucureșteană a DLR, s. n., litera **B-** să consulte și următoarea noastră notă lexicografică, mai ales observația 5.

4. BOȘTÍNĂ = VOȘTÍNĂ

I. Articole lexicografice:

1.1. În DA 1913/626, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BOȘTÍNĂ** s. f. 1°. *Résidu de cire*. 2° *Résidu de raisins, marc*. 1°. Rămășița obținută din fagurul fiert, după ce s-a stors și din care s-a scos ceara [...], comină [...], jintiță [...], babaș [...]. 2°. Ceea ce rămâne după ce strugurii au fost tescuiți, prăștină [...], tescovină [...], grunj [...], cfr. borhot, boască, boroghină, huști, drojdii [...]. [Și (ad 1°): **voștină** [...], (cu *v > h*, în Mold.) **hoștínă** [...]. – Din paleosl. **voština**, idem (1°). Cfr. boască, hoștochină, hostoape, huști, vospă”.

1.2. În DA 1934/408, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**HOȘTÍNĂ** s. f. (ș. d.) v. **boștină**”.

2. În DLR 2005/1148, este lucrat următorul articol lexicografic de trimitere:

„**VOȘTÍNĂ** s. f. v. **boștină**”.

3.1. În MDA 2001/306, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**boștină** *sf* [At: BARCIANU/ V: **ho~**, **vo~**/ E: vsl **вошина**] **1** Rămășiță din fagurele fiert, după ce s-au scos ceara și mierea Și: *baboș* [=, corect, **babaș** – n. n. I. M.], *comină*, *jintiță*. **2** Ceea ce rămâne după ce strugurii au fost tescuiți. Și: *grunj*, *prăștină*, *tescovină* Cf *boască*, *borhot*, *boroghină*, *drojdii*, *huci*”.

3.2. În MDA 2003, IV/1311, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**voștină** *sf* [At: (a. 1785) FURNICĂ, I. C. 123/ V: (pop) **bo~** (A și: *boș~*), **ho~** (A și: *hoș~*), (reg) **bost~**, **boștin** (A: nct) *s*, **oștină**, **vlo~** (A: nct), **vost~**, **voștin** *s* (A și: *voș~/ Pl: ~ne*, (reg) *~ni*/ E: slv **вошина**] [= 13 sensuri – n. n. – I. M.]”.

3.3. În MDA 2001/661 și MDA 2003, IV/1293, 1310 și 1311, sunt lucrate următoarele patru articole lexicografice de trimitere:

3.3.1. „**hoștină** *sf* vz **boștină**”;

3.3.2. „**vloștină** sf vz **boștină**”;

3.3.3. „**vostină** sf vz **boștină**”;

3.3.4. „**voștin** sn vz **boștină**”.

II. Observații:

1. În primul rând, trebuie precizat faptul că, precum în cazul notei lexicografice precedente, am plasat, sub **I**, articolul lexicografic de trimitere din DLR 2005/1148 (v., *supra*, 2.) înaintea celor două articole lexicografice independente și a celor patru articole lexicografice de trimitere din MDA (v., *supra*, 3.1., 3.2. și 3.3.), deoarece redacția MDA a rescris articolul lexicografic independent **voștină** din DLR, s. n., manuscris, articol înlocuit, în versiunea sa tipărită, cu un articol lexicografic de trimitere: „**voștină** s. f. v. **boștină**” (v., *supra*, I.2.). Pentru această înlocuire (pe ultima sută de metri) de către redacția ieșeană a articolului lexicografic independent **voștină** (și variantele sale, printre care pe primul loc aflându-se forma lexicală **boștină**) cu un articol lexicografic de trimitere în care formă-titlu devine **boștină** (ca în DA 1913/626) și nu **voștină** (care se transformă în variantă lexicală), a se vedea, mai jos, observația de sub 5.

2. În al doilea rând, comparând articolele lexicografice reproduse sub **I**, vom observa că redacțiile DA și DLR elaborează, corect, un singur articol lexicografic independent, cu forma-titlu **boștină** și etimologia: paleosl. = vsl **voština**.

3. În al treilea rând, vom observa că, spre deosebire de redacțiile DA și DLR, redacția MDA elaborează (ca și-n cazurile derivatelor **boștinár** și **voștinár**) două articole lexicografice independente (v., *supra*, I.3.1. și 3.2.), considerând, astfel, greșit, că am avea de-a face nu cu o unitate lexicală, ci cu două unități lexicale: **boștină** și **voștină**.

4. În al patrulea rând, vom observa că redacția MDA rescrie, mecanic și lacunar, articolul lexicografic independent **boștină** din DA 1913/626, pe de o parte, iar, pe de altă parte, articolul lexicografic independent **voștină** din DLR (s. n.) ms.

Rescrierea mecanică a făcut ca forma lexicală **boștină** să fie tratată o dată ca formă-titlu, iar, altă dată, ca variantă lexicală a lui **voștină**; forma lexicală **hoștină** este redactată o dată ca variantă lexicală a lui **boștină**, iar altă dată ca variantă lexicală a lui **voștină**. La fel, forma lexicală **voștină** este considerată o dată ca variantă lexicală a lui **boștină**, iar, altă dată, ca formă-titlu.

În privința rescrierii lacunare, observăm că variantele lexicale **boștină**, **boștin** și **oștină** nu sunt lucrate și la locul lor alfabetic, ca articole lexicografice de trimitere.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, vom reveni la înlocuirea (anunțată de noi sub observația nr. 1) a articolului lexicografic independent **voștînă** cu articolul lexicografic de trimitere: „**VOȘTÎNĂ** s. f. v. **boștînă**” de către redacția ieșeană a DLR, întrebându-ne și întrebând, pe de o parte, când și de ce s-a petrecut această substituție, iar, pe de altă parte, de ce o astfel de înlocuire nu s-a produs și în cazul articolului lexicografic independent **voștinár**?

În ceea ce ne privește, încercând să răspundem la cele trei întrebări de mai sus, considerăm, în primul rând, că înlocuirea s-a produs după ce articolul lexicografic **voștînă** a fost trimis redacției MDA. În al doilea rând, considerăm că această înlocuire a fost absolut corectă, deoarece ea este în conformitate cu următoarea normă lexicografică de redactare a DLR (s. n.):

„Forma lexicală de bază, care formează cuvântul-titlu, va fi întotdeauna cea modernă, literară, nu cea veche, etimologică”.

Notă. Pentru normarea academică a variantei lexicale **boștînă** (cu pl. *boștîne*) ca formă literară (statut pe care nu-l au formele lexicale: **voștînă**, **boștinár** și **voștinár**), a se vedea, mai ales, DOOM 2005/97.

Tot în ceea ce ne privește, considerăm, în al treilea rând, că neînlocuirea și a articolului lexicografic independent **voștinár** cu un articol lexicografic de trimitere: **voștinár** s. m. v **boștinár** este greșită chiar dacă o altă normă lexicografică de redactare a DLR (s. n.) sună (sau, mai exact, a sunat, căci nu știm dacă această regulă mai este actuală) astfel:

„În cazul cuvintelor rare cu forme multiple și cu etimologia cunoscută, forma-titlu a articolului va fi aceea mai apropiată de forma etimonului sau aceea care reprezintă evoluția normală”.

Notă. Dacă **boștînă** are statut de formă literară, atunci, obligatoriu, logic și unitar, considerăm că statut de formă-titlu (= lemă) trebuie să-l aibă și derivatul **boștinár**.

După cele trei întrebări formulate mai sus și răspunsurile noastre la aceste întrebări, urmează să întrebăm ce s-a întâmplat cu articolul lexicografic independent **voștînă**? A fost sau nu anunțată redacția MDA de schimbarea produsă, pe de o parte, iar, pe de altă parte, dacă articolul în discuție a fost sau nu trimis redacției bucureștene a DLR, s. n., litera **B**-?

La acest set de întrebări trebuie să răspundă, în primul rând, redacția ieșeană a DLR, s. n., litera **V**-.

Încheind această notă lexicografică, mai întrebăm și: cum, oare, va proceda redacția bucureșteană a DLR, s. n., litera **B**- nu în legătură cu articolul lexicografic independent **boștînă**, care e (acum) simplu de redactat,

ci, evident, în legătură cu articolul lexicografic **boștinăr**. În cazul formei-titlu **boștină** redactarea ei ca articol lexicografic independent este simplă, realizându-se prin transformarea actualizată a articolului lexicografic independent **voștină** în articolul lexicografic independent **boștină**. În cazul, însă, al formei lexicale **boștinăr** redactarea ei este simplă sau complicată. Este simplă dacă acceptăm situația creată de redacția ieșeană, caz în care redacția bucureșteană va redacta un simplu articol lexicografic de trimitere: **boștinăr** s. m. v. **voștinar**. Dacă, însă, nu acceptăm situația creată de redacția ieșeană, atunci va trebui, reparând ceea ce (considerăm noi) trebuie reparat, să elaborăm un articol lexicografic reparator de genul: **boștinăr** s. m. < **boștină** + **-ar** = **voștinar**, urmând ca, într-o a doua ediție, actualul articol lexicografic independent **voștinăr** să devină (actualizat critic) articolul lexicografic independent **boștinăr**, iar, în locul lui, să apară articolul lexicografic de trimitere: **voștinăr** s. m. v. **boștinar**.

5. CELIĂR* = IAR

I. Articol lexicografic:

În MDA 2001/463, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**celiar** *av* [At: PĂSCULESCU, L. P. 52/ P: ~li-ar/ E: nct] 1 De dincolo. 2 De cealaltă parte”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că acest cuvânt nu numai că nu este înregistrat în DA 1940, dar el, cum indică și asteriscul plasat (de noi) la umărul ultimei litere, nici nu este un cuvânt real. Ne găsim, ca de atâtea alte ori, în fața unei veritabile acudii lexicale (v. pentru terminologie, asterisc și alte exemple, Mării 2017), create de Nicolae Păsculescu în sursa citată ca primă și (precizăm noi) unică atestare, de unde, mecanic, a fost preluată de DA ms, iar, apoi, tot mecanic, a fost rescrisă ca articol lexicografic independent cu etimologia necunoscută de către redacția MDA (v., *supra*, I.).

2. În al doilea rând, vom preciza că, în „Dacoromania”, C. Lacea publică, în cadrul unui grupaj de note etimologice intitulate (semnificativ): *Addenda et corrigenda la Dicționarul Acad. Rom.*, următoarea notă:

„13. **Iar**. Subst. a. «crac (= braț) sec al unei ape, dat de Dicționar, după o comunicare a dlui Ittu, numai din jud. Aradului, e atestat de Păsculescu, L. P. și din Țândărei, jud. Ialomița, numai cât dânsul, necunoscând cuvântul, l-a împreunat cu articolul prepozitiv **cel** și l-a luat drept un adverb neexistent *celiar* (*Din celiar de Dunăre, Grele oști purcesc*), pe care îl și glosează în mod cu totul fantastic prin «de dincolo, de cea parte» (Lacea 1924: 752).

3. În al treilea rând, vom observa că, din păcate, nici DA ms (care, cum am mai precizat și cu alte ocazii, a realizat și o actualizare, sub toate aspectele lingvistice, a DA) nu a cunoscut îndreptarea lexicală datorată lui C. Lacea, astfel încât redacția MDA (care, cum iarăși am mai precizat, a realizat doar o actualizare neologică) a pus în circulație prin literă tipărită un incredibil fals lexical.

4. În al patrulea (și ultimul) rând, dacă și numai dacă s-ar fi cunoscut această excelentă notă lexicografică a marelui lexicograf clujean (de origine brașoveană), lexicografia noastră academică ar fi fost, desigur, scutită de acest (alt) fals lexical.

6. GHÎRIȘTE

I. Articol lexicografic:

În MDA 2002/539, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**ghiriște** *sf* [At: CHEST. II, 122/176/ Pl: ~ti/ E: nct] (Reg) Loc de pe care s-a secerat grâul”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că prima atestare a cuvântului-titlu este în corect menționată. Corect este: CHEST. IV, 122/ 176 f și nu „CHEST. II, 122/ 176”, precizând că e vorba de punctul de anchetă Făgăraș, pe de o parte, iar, pe de altă parte, orașul Făgăraș figurează ca punct de anchetă și sub cifra 176 d (v. DLR 1965–1968/ CXVI, DLR 2006/CXXII).

2. În al doilea rând, vom preciza că, la întrebarea lexicală onomasiologică de sub poziția 122 (= „Cum se numește locul unde a fost semănat și s-a secerat grâul?”) din chestionar, corespondentul din 176 f a dat următorul răspuns: *gîriști*, cu silaba *gî-* subliniată cu violet de către cineva de la Muzeul Limbii Române (probabil Ștefan Pașca), pe de o parte, iar, pe de altă parte, corespondentul din 176 d a menționat următorul răspuns: *miriști*.

3. În al treilea rând, vom observa, din reproducerea întocmai a răspunsului dat de corespondentul din 176 f, că accentul nu a fost indicat, cum, de altfel, de regulă, corespondenții Muzeului Limbii Române nu au menționat, din păcate, și accentuarea cuvintelor comunicate (v., în acest sens, Pașca 1948: 82, nota 92).

Nu știm (căci, din păcate, redacția MDA nu ne informează în acest sens) dacă prima atestare constituie sau nu și unica atestare, de până acum, a cuvântului **ghîriște**. Știm, însă, că în prima atestare a cuvântului-titlu, accentul nu a fost menționat (v., *supra*, observația 2). Credem că indicarea accentului pe prima silabă aparține redacției DA ms,

de unde, prin rescrierea mecanică a articolului lexicografic independent **ghiriște**, a fost preluat de redactorul MDA.

În ceea ce ne privește considerăm că plasarea accentului pe prima silabă este corectă (vezi observația următoare).

4. În al patrulea (și ultimul) rând, considerăm că, etimologic evaluat cuvântul analizat, acesta constituie rezultatul, semantico-onomasiologic (sau, în terminologie coșeriană, lexemato-onomasiologic), al unei veritabile contaminări lexicale: **ghiriște** „miriște de **ghircă**” < **ghircă** „un fel de grâu din care se face făină foarte bogată în gluten, numit și: grâu tare” (DA 1934/263) + **miriște** „teren agricol pe care au rămas, după recoltare, părțile inferioare ale tulpinilor de cereale păioase sau ale altor culturi [...]” (DLR 1965–1968/601), transplantând, astfel, opoziția semantico-onomasiologică „grâu” / „ghircă” și în cazul conținutului național „miriște”, așa cum, de fapt, s-a petrecut intralingvistic (=, adică, funcțional), și în apariția opozițiilor: „miriște” / „orziste”; „miriște” / „ovăziste”; „miriște” / „secăriște” etc., cu deosebirea, însă, că **ovăziste**, **secăriște** etc. sunt derivate lexicale locale de la termenii cerealelor cu suf. *-iște*, cum, de altfel, ne spune chiar accentuarea lor. Termenul **ghiriște** nu este un astfel de derivat, ci el, repetăm, este rezultatul unei contaminări lexicale. Dacă ar fi fost și el un derivat sufixal, ar fi avut, desigur, forma ***ghircăiște** și nu **ghiriște**.

Notă. Pentru contaminarea lexicală, a se vedea, în special, Moroianu (2017: 351–363), Moroianu (2019: 216–228).

7. GHITĂNÉL

I. Articol lexicografic:

În MDA 2002/539, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**ghitănél** *sm* [At: BUL. FIL. VII–VIII, 281/ Pl: ~ei/ E: **ghitan** + *-el*] (Reg; șhp) 1-2 Ghitan (1-2)”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că atât derivatul diminutival **ghitănél**, cât și baza acestui derivat, forma lexicală **ghitán** (pentru care, v. MDA 2002/539), nu apar în DA 1934, ceea ce înseamnă că aceste două forme lexicale titlu, lucrate ca articole lexicografice independente, provin nu din „COMAN, GL.” sau „BUL. FIL. VII–VIII, 281”, cum se crede sau s-ar putea crede, ci, în mod evident, din DA ms.

2. În al doilea rând, trebuie precizat faptul că ambele forme lexicale, **ghitán** și **ghitănél**, sunt forme lexicale fonematice dialectale,

redate literalizat și nu literarizat, forme care în DA, spre deosebire de DLR (s. n.) și MDA, au, principal, statut de variante lexicale, cum de mai multe ori am arătat.

3. În al treilea rând, vom observa că forma lexicală dialectală **ghitán** a constituit obiectul unei note lexicale etimologice publicate de Dumitru Loșonți, care, pe bună dreptate, precizează că, literarizată, forma lexicală **ghitán** = **bitán**, „o variantă, cunoscută de dicționare, a lui *bitang* ‘idem’ (< magh. *bitang*)” [v. Loșonți 2007: 94].

4. În al patrulea rând, n-am înțeles de ce lingvistul clujean nu a corectat formal în același sens și articolul lexicografic imediat următor din MDA 2002/539. Literarizând și forma-titlu **ghitănél**, vom obține, desigur, forma lexicală **bitănél**, un derivat lexical neconsemnat la litera **B-**, unde, conform normelor de redactare, îi este locul alfabetic.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, n-am înțeles de ce D. Loșonți nu a amendat și partea semantică (= semasiologică) a articolului, pentru că, evident, **ghitán** nu înseamnă: „**1** Bastard. **2** Copil” (v. MDA 2002/539), ci „bastard, copil din flori”. Bisemantismul formei lexicale **ghitan** (precum, desigur, și al derivatului diminutival **ghitănel**) se explică, principal, prin renunțarea la definiția sintetică prin două două sau mai multe sinonime, practică de DA și DLR (s. n.), și interpretarea, foarte originală, a fiecărui sinonim prezent în definiție ca reprezentând un alt sens, originalitate semnalată de noi și până acum (v., spre exemplu, Mării 2012: 356, nota 15), dar asupra căreia vom stărui într-o viitoare *însemnare lexicografică* consacrată secțiunii semantice (sau semasiologice) a articolelor lexicografice independente din MDA.

8. GHIȚÓS, -OĂSĂ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1913/570, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**BIȚÓS, -OĂSĂ** adj. *À longs poils*. – Cu bițe (vițe) lungi, mițos, «lățos, cu păr mare stufos». REV. CRIT. III, 88 [...] – Derivat din **biț**, prin suf. adj. -os”.

2.1. În MDA 2001/276, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**bițos, -oasă** a [At: REV. CRIT. III, 88/ Pl: ~oși, ~oase/ E: **biț** + -os] Mițos”.

2.2. În MDA 2002/539, este lucrat și următorul articol lexicografic independent:

„**ghitós, -oasă** a [At: CREANGĂ, ap CADE/ Pl: ~oși, ~oase/ E: nct/ Lățos”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că, în DA 1913/570, formele adjectivale **ghițós** și **ghițoásă** nu apar înregistrate, ceea ce înseamnă că articolul lexicografic independent din MDA 2002/539 (v., *supra*, I.2.2.) rescrie, mecanic, un astfel de articol prezent în DA ms.

2. În al doilea (și ultimul) rând, vom observa că, în definiția sintetică (= un lanț de sinonime) dată adjectivului **bițos** de redacția pușcariană a DA, este inclus, între ghilimele și spațiat, după sinonimul *mițos*, și forma lexicală **lățos**, includere care, dacă și numai dacă redacția MDA ar fi ținut seama de această definiție din DA 1913/570 și-ar fi dat, desigur, seama că **ghițós** este o formă lexicală fonematică dialectală, adică o formă lexicală literalizată, care, *literarizată*, = **bițos**, nemairedactând, pentru unul și același cuvânt, două articole lexicografice independente, unul cu etimologia cunoscută și un altul cu etimologia necunoscută, considerând, astfel, că formele **bițos** și **ghițos** ar reprezenta, în lexicul limbii române, două unități lexicale (independente).

9. GHIÚFĂ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1934/264, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**GHIÚFE** s. f. plur. = **chibrit** (Ungurism, în Transilv.) VICIU, GL. – Din ung. **gyufa**, idem [...]”.

2. În MDA 2002/539, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**ghiufă** *sf* [At: ALRT II, 215/ V: (reg) **dg~**, **giu~**/ Pl: *~fe*/ E: mg **gyufa**] (Mgm; Trs; lpl) Chibrit”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că prima atestare a cuvântului-titlu nu este sursa: „ALRT II, 215”, cum menționează redacția MDA (v., *supra*, I.2.), ci sursa: „VICIU, GL.” (lucrare datând din 1906), chiar dacă, e adevărat, în sursa precizată este înregistrată doar forma de plural.

2. În al doilea rând, vom observa și preciza că tot prin forma de plural *ghiúfe* este înregistrat regionalismul **ghiufă** și în „ALRT II, 215” (v. și paginile 336, 359).

3. În al treilea rând, varianta lexicală „**dg~**” (= adică, completând-o, **dghiúfă**, formă grafică imposibil de rostit) =, în realitate, *d'/gúfă* (cu *d'*- = „ocluzivă alveolo-palatală sonoră” suprapus de *g* =

„ocluzivă velară sonoră palatalizată”, devenit, știut este, în ALR II s. n. *d''*-), o formă dialectală fonetică, care, literarizându-se, devine **ghiúfă**, adică forma-titlu a acestui regionalism maghiar.

4. În al patrulea rând, forma **giúfă** este o formă dialectală fonematică (prezentă, desigur, în graiurile dacoromâne în care literarului grafiat **ghi-** =, în notație fonetică, *ǵ-* îi corespunde, mai mult sau mai puțin regulat, *ǵ-* sau *ǵ̃-*), care, literarizată, = tot **ghiufă** și nu **giufă**.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, vom preciza că redacția clujeană a DLR, s. n., litera **G** nu va mai lucra aceste două forme lexicale din MDA ca variante lexicale. Ele vor fi, pur și simplu, eliminate din cuprinsul dicționarului.

10. HOSTOCHÍNĂ = HOSTOPÍNĂ

I. Articol lexicografic:

În MDA 2002/661, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**hostopină** *sf* [At: I. IONESCU, C. 2/22/ V: ~ochină/ Pl: ~ne/ E: **hostoape** + *-ină* [...] [...]”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom observa că forma lexicală **hostochínă** este o formă dialectală (v., în acest sens, și DA 1934/408, s. v. **hostoápe**).

2. În al doilea rând, procedând la literarizarea formei dialectale, vom obține forma literarizată **hostopină**, formă lexicală identică cu forma-titlu.

3. În al treilea (și ultimul) rând, redacția clujeană a DLR, s. n., litera **H** va renunța, desigur, la această variantă lexicală, pentru care redacția MDA 2002/661 a redactat și un articol lexicografic de trimitere.

11. LĂZDRÓGI = RĂZLÓG(I)¹

I. Articole lexicografice:

1. În MDA 2003, III/312, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**lăzdrogi** *smp* [At: ALR II/I, MN 125/362/ E: nct] (Trs; Mar) Leaț (1)”.

2. În DLR 2008, IV/460, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**LĂZDRÓG** s. m. = **răzlog**¹. *Gard d'e lăzdrogi*. ALR II/I MN 125, 3838/288, 362, cf. ALR-M IV MN 352, 2320/237”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că, în urma reviziei materialului ALR utilizat în redactarea DLR (s. n.), am formulat și am expediat redacției ieșene următoarea observație:

„În primul rând, în ALR II/I MN 125, 3838 (de menționat numărul întrebării) avem, ca răspuns la întrebarea: Ce fel de îngrădituri aveți?, în punctul 228 (redăm răspunsurile literarizat): gard de lăzdrogi (*șapte lăzdrogi ș-on scleab ori sălcer*), [...], iar în 362: [...], *gard de lăzdrogi (în doi pari [legați] cu gânjuri, [...])*.

În al doilea rând, subst. pl. **lăzdrógi** (care presupune un sg. ***lăzdróg**) nu credem (împreună cu colegul Ioan Faiciuc, eminent reprezentant al geografiei lingvistice descriptive, originar din Maramureș) că poate fi definit, sinonimic, prin «leaț (1)» = (de fapt) «leaț» (v. articolul), ci prin «bucată lungă de lemn întrebuințată la îngrădituri; bilă, (regional) **răzlog**¹ (1)».

În al treilea rând, s-ar putea ca acest ***lăzdróg** să fie nu numai semantic (= semasiologic), ci chiar și etimologic înrudit cu **răzlóg**¹”.

2. În al doilea (și ultimul) rând, vom observa că redacția ieșeană, însușindu-și sugestia noastră etimologică, a elaborat, c o r e c t, un articol lexicografic r e c u p e r a t o r (= î n t r e g i t o r), acordând, astfel, formei lexicale **lăzdróg** statut de variantă lexicală și nu de unitate lexicală independentă.

12. LÉPETEȘ

I. Articole lexicografice:

1.1. În MDA 2003, III/343, este lucrat următorul articol lexicografic i n d e p e n d e n t:

„**lepeteș** *sm* [At: BUGNARIU, N./ V: **lepteș**/ Pl: ~i/ E: mg **letépés**] (Trs; mgm) **1** *sm* Om lipsit de caracter. **2** *sn* Persoană neînsemnată. **3** *a* (D. oameni) Flecăr”.

1.2. Tot la pagina 343, este lucrat și următorul articol lexicografic de trimitere:

„**lepeteș** *sm*, *am* *vz* **lepeteș**”.

2.1. În DLR 2008, IV/714, este lucrat următorul articol lexicografic i n d e p e n d e n t:

„**LÉPETEȘ** s. m. (Maghiarism, prin Transilv.) Om lipsit de caracter; persoană neînsemnată. Cf. BUGNARIU, N. ♦ (Adjectival) Flecăr, gură-spartă. *Om lepteș de gură*. ALR II/I h 30/157. – Pl.: *lepeteși*. – Și: (regional) **lépteș** s. m. – Din magh. **lepetes, lepcsés** «rupere, smulgere»”.

2.2. Tot în DLR 2008, IV, dar la pagina 714, este lucrat și următorul articol lexicografic de trimitere:

„**LÉPTEȘ** s. m. v. **lepeteș**”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că, în urma reviziei articolului lexicografic **lépeteș** din DLR (s. n.) ms, p. 561, am redactat și expediat electronic redacției ieșene următoarea notă lexicografică:

„Nu: «*Om lepteș de gură*. ALR II/I h 30/157», ci: *Om lepeș de gură* [...]. Notat fonetic de Emil Petrovici *lépčěj* (cu *-j* pentru *-ș* în fonetică sintactică), această formă fonetică nu poate fi literarizată **lépțeș** (pentru că, desigur, în punctul de anchetă 157 nu avem *ê* pentru *t + e, i*, adică nu avem «palatalizarea dentalelor»), ci **lépceș** sau (dacă-l interpretăm, ceea ce nu e cazul, pe *ę* prin *ea*) **leápceș**.

În ceea ce privește etimologia, nu: – Din magh. **letépes** «rupere, smulgere», ci, precizează L. Murádin, din magh. **lepetes, lepcsés**”.

2. În al doilea rând, vom observa că nici după nota noastră, reprodușă mai sus, redacția ieșeană nu a schimbat forma lexicală ***lépțeș** (neatestată până acum) cu forma reală **lépceș**, care și ea, precum forma-titlu **lépeteș**, este tot o formă externă, având, deci, statut de variantă lexicală externă: < magh. **lepcsés** (v. *supra*).

3. În al treilea (și ultimul) rând, vom preciza că articolul lexicografic din MDA 2003, III/343 (v., *supra*, I.1.) a fost elaborat cu mult înainte de revizia înfăptuită de noi și (pentru etimologie) de Murádin L., fapt ce explică prezența variantei lexicale ***lépțeș** (ca în DLR 2008, IV/714), precum și a etimonului maghiar **letépes**.

13. LERGĂLĂȘ* = IERGĂLĂȘ

I. Articole lexicografice:

1. În DA 1934/454, este publicat următorul articol lexicografic independent:

„**IERGĂLĂȘ** s. a. (Ungurism, Sângiorz-Băi) Larmă mare. Com. I. SOHORCA. – Din ung. **nyargalás** «galop». N. DRĂGANU, DR, IV 1553”.

2.1. În MDA 2003, III/15, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**iergălăș** sn [At: DA ms/ Pl: ~e/ E: mg **nyargalás**] 1-2 (Reg) Larmă (mare)”.

2.2. În MDA 2003, III/344, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**lergălaș** *sn* [At: DR V, 368/ V: **ier~**/ Pl: ?/ E: mg **jargalás**] (Mgm; Trs) Gălăgie mare S: hărmălaie (1)”.

3.1. În DLR ms (p. 579) a fost lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**LERGĂLĂȘ** s. n. (Maghiarism, prin nordul Transilv.) Larmă mare, hărmălaie. Cf. DR. V, 368. – Și: **iergălăș**. – Din magh. **jargalás** [...]”.

3.2. În DLR 2008, IV/719, este lucrat următorul articol lexicografic independent:

„**LERGĂLĂȘ** s. n. (Maghiarism, prin nordul Transilv.) Larmă mare. Cf. DR. V, 368. – Și: **iergălăș**. – Din magh. **jargalás** «incursiune, raid»”.

II. Observații:

1. În primul rând, vom preciza că, în urma reviziei articolului de sub I.3.1., am solicitat redacției ieșene eliminarea acestui articol, arătând că, în sursa exact indicată (o notă etimologică a lui N. Drăganu), fictivul „*lergălăș* =, în realitate, *iergălaș*, cuvânt lucrat, pe baza aceleiași surse, în DA, s. v.”.

2. În al doilea rând, pentru că nu am înțeles și nici acum nu înțelegem de ce, și după observația noastră, s-a menținut articolul **lergălăș** (vezi-l, *supra*, I.3.2.), mă văd nevoit să reproduc nota etimologică **lergălăș** din DR V, 1929/368, nu, însă, înainte de a preciza că, la sfârșitul anului 1926, în una dintre celebrele ședințe ale Muzeului Limbii Române, N. Drăganu a prezentat comunicarea rezumată în DR IV, 1927/1553 astfel: „[...] *iergălaș* «larmă mare» < ung. **járkálás**”.

„**lergălaș**. Cum îmi comunică învățătorul director Iustin Sohorca din Sângeorz-Băi, jud. Năsăud, cuvântul **iergălăș**, s. a., înseamnă «larmă mare, hărmălaie»: «când cineva se ceartă cu altul sau își arată vreo nemulțumire prin vorbe multe cu ton înalt, mândros, face iergălaș».

Cuvântul derivă din ung. *jargalás*, însemnează «Streifzug» și este o interesantă rămășiță militară de prin sec. XVI și XVII.

Dacă ne închipuim larma cu care intrau «galopând» acești călăreți (*jargaló*) în satele unde bănuiau că sunt hoții și vitele furate, frica, groaza și «lărmălaia» ce se producea când se aruncau asupra hoților ca să-i prindă, înțelegem numaidcât sensul care ni s-a păstrat pentru cuvântul românesc, care n-are de a face nimic cu ung. **járkálás** «obambulatio»”.

3. În al treilea rând, vom face următoarele precizări:

3.1. Nici în comunicarea prezentată și nici în textul publicat, N. Drăganu nu propune ca etimologie magh. **nyargalás** „galop”, cum menționează, greșit, DA 1934/454, etimologie reprodușă, mecanic, în MDA 2003, III/15.

3.2. În MDA 2003, III/15, definiția corect formulată este nu: „Larmă (mare)”, ci: „Larmă mare” (v., *supra*, I.1., 2.2., 3.1., 3.2.).

3.3. Menționarea, în MDA 2003, III/15, ca primă atestare a sursei: „DA ms” este greșită din moment ce cuvântul este lucrat în DA 1934/454.

3.4. În MDA 2003, III/344, varianta lexicală „**ier~**” este, evident, o greșeală de culegere neobservată pentru forma lexicală **r e a l ă iergălăș**, singura formă lexicală înregistrată în DR IV, 1927/1553 și DR V, 1929/378, care constituie, de altfel, și unica atestare de până acum.

4. În al patrulea rând, vom observa că articolul **iergălăș** din MDA 2003/344 (v., *supra*, I.2.2.) rescrie, mecanic, articolul **iergălăș** din DLR ms/579 (v., *supra*, I.3.1.). Singura modificare este înlocuirea, în definiție, a substantivului *larmă* cu *gălăgie*.

5. În al cincilea (și ultimul) rând, vom observa, minunându-ne, ce incredibilă „carieră” lexicologico-lexicografică academică a avut cuvântul comunicat lui N. Drăganu de „învățătorul-director Iustin Sohorca din Sângeorz Băi, jud. Năsăud”. N. Drăganu i-a consacrat o comunicare și o notă etimologică, apoi a intrat în DA, după care, în DA ms, în MDA și, în sfârșit, în DLR, fiind, exceptând DA, lucrat sub două forme-titlu (=, adică, ca două articole lexicografice independente), **iergălăș** și **iergălăș!!!**

BCU Cluj / Central University Library Cluj ABREVIERI ȘI BIBLIOGRAFIE

DA 1913, 1934, 1940 = *Dicționarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I, partea I: **A-B**, 1913; tomul I, partea II: **C**, 1940; tomul II, partea I: **F-I**, 1934, București.

DELR 2011 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul etimologic al limbii române*, vol. I, **A-B**, București, Editura Academiei.

DLR 1965–1968; 2005, 2006, 2008 = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*, serie nouă, tom. VI, litera **M**, 1965–1968; tom. XIII, litera **V** și literele **W, X, Y**, 2005; tom. I, partea a 3-a, litera **D**: *de-deînmulțit*, 2006; tom. IV, litera **L**: *l-lherzolită*, 2008; București, Editura Academiei Române.

DOOM² 2005 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic.

Lacea, Constantin (1924), *Addenda et Corrigenda la Dicționarul Acad. Rom.*, în „Dacoromania”, III, p. 748–752.

Loșonți, Dumitru (2007), *Certitudini și ipoteze etimologice*, București, Editura Academiei Române (colecția „Etymologica” 26).

Mării, Ion (2017), *Faimosul, dar irealul substantiv spaniol acudia** = „cocuyo” și MDA (via DA ms sau DLR, s.n.), în *Caietele „Sextil Pușcariu” (CSP), Cluj-Napoca, III, Actele Conferinței Internaționale „Zilele Sextil Pușcariu*. Ediția a III-a, Cluj-Napoca, Editura Scriptor și Argonaut, p. 283–299.

Mării, Ion (2012), *De la latinescul aula la bănățeanul avlie. Notiță lexicologică*, în „Limba română”, LXI, nr. 3, p. 354–362.

MDA 2001; 2002; 2003, III; 2003, IV = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, vol. I, **A–C**, 2001; vol. II, **D–H**, 2002; vol. III, **I–Pr.**, 2003; vol. IV, **Pr.–Z**, 2003, București, Editura Univers Enciclopedic.

Moroianu, Cristian (2019), *Câteva dificultăți în tratarea lexicografică a etimologiei*, în *Caietele „Sextil Pușcariu” (CSP), Cluj-Napoca, IV, Actele Conferinței Internaționale „Zilele Sextil Pușcariu*. Ediția a IV-a, Cluj-Napoca, Editura Scriptor și Argonaut, p. 216–228.

Moroianu, Cristian (2017), *Contaminația lexicală: tratament lexicografic, de la DA la DELR*, în *Caietele „Sextil Pușcariu” (CSP), Cluj-Napoca, III, Actele Conferinței Internaționale „Zilele Sextil Pușcariu*. Ediția a III-a, Cluj-Napoca, Editura Scriptor și Argonaut, p. 351–363.

Pașca, Ștefan (1948), *Contribuții toponomastice. 1. Apelative topice derivate cu sufixe colective și locale de la nume de plante*, în „Dacoromania”, XI, p. 60–83.

LEXICOGRAPHICAL NOTES (Abstract)

The author presents 13 lexicographical notes (1) **boască** = **voască**; (2) **bobáică** = **băbáică**; (3) **boștinár** = **voștinár**; (4) **boștină** = **voștină**; (5) **celiár*** = **iar**; (6) **ghíriște**; (7) **ghitánél**; (8) **ghițós**, **-oásă**; (9) **ghiúfă**; (10) **hostochínă** = **hostopínă**; (11) **lázdrógi** = **rázlóg(i)**¹; (12) **lépetes**; (13) **lergăláš*** = **iergăláš**. Directly, these notes critically (but **not** criticistically) refer to the MDA, in the second section dedicated to commentaries; indirectly, they refer, based on the files collected, to the editing of the DLR, the old series (= DA) and also DLR, the new series.

Key words: lexicography, lexicology, etymology.